

1 Antoni Zdebiak, *Kobieta podczas wykopków*, 1973, fragment fotoreportażu. Dzięki uprzejmości Fundacji Archeologii Fotografii

2 *Miss Worker*, z cyklu *Szarfy-kolczugi* 2023, koluczuga, stal, 12 x 192 cm

3 *Wawrzyn*

4 *Szyjcie same*, 2022, fartuch-kolczuga, stal, 80 x 26,5 x 40 cm

5 *Tarcze*, 2023, intarsja słomiana, seria 5 obiektów, 64 x 48 cm, 70 x 59 cm, 64 x 52 cm, 64 x 55 cm, 70 x 52 cm

6 *Zdobywczyni 2. miejsca Maria Kępska z WSS „Społem” Śródmieście podczas makijażu*, 1967, fot. Filip Kwiatek. Konkurs zorganizowany przez ośrodki „Praktyczna Pani” pt. „Kobieta w domu i w pracy”. Archiwum Grażyny Rutkowskiej / Narodowe Archiwum Cyfrowe

7 *Miss Home Worker*, z cyklu *Szarfy-kolczugi*, 2023, koluczuga, stal, 12,5 x 266 cm

8 *Miss Best Worker*, z cyklu *Szarfy-kolczugi*, 2023, koluczuga, stal, 12,5 x 247 cm

Ala Savashevich

Broń i chroń

kuratorka: Joanna Sokołowska
16.11.2023 — 13.01.2024

PIEKARNIA
Żywa Kultura

66P.subiektywna.instytucja.kultury

66P.subiektywna.instytucja

Broń i chroń to wystawa o wyzysku i odzyskiwaniu ciała przez osoby zmuszone do pełnienia społecznych ról kobiet. W cyklu nowych prac Ali Savashevich ciał jednak bezpośrednio nie widać. Artystka mierzy się ze śladem sił, które pozornie działają „poza granicami skóry”¹: na globalnych rynkach i lokalnych targowiskach, w biurach i na polu, przy taśmie produkcyjnej, w usługach, rodzinie, szkole, kościele. Rozproszone i wszechobecne od pokoleń niszczą kręgosłupy i zginają karki. Odbierają życiowe siły i samo życie. Wymuszają powtarzalne gesty lub sztuczny bezruch. Oduczają wyrażania emocji i realizacji własnych potrzeb, a uczą dostosowania się do cudzych. Do czasu.

Opis wystawy

Obiekty przygotowane na wystawę zainspirowane są narzędziami, materiałami i rekwizytami codziennego życia kobiet trenowanych do ciężkiej pracy, funkcji usługowych, posłuszeństwa i poszukiwania społecznej akceptacji. Znajdziemy w nich także echa osobistej historii artystki związane z edukacją w białoruskiej szkole. Na zajęciach, które w języku rosyjskim nazywają się „Trud” (Труд), dziewczynki przyuczane były do prac domowych, m.in. szycia, robienia rękodzielniczych ozdób, prezentów. Podobnie jak w wielu innych szkołach autorytarnych i patriarchalnych społeczeństw, uczennice dostawały podwójną lekcję: podziału pracy ze względu na płeć i płci jako roli do odtworzenia. Dekoracyjny, kwiatowy kostium zakładany do kobiecego performansu maskować miał realny trud i umilać życie innym.

Wspomnienie szkolnych zadań artystka przepracowała w obiekcie *Szyjcie same*.

Z setek metalowych ogniw własnoręcznie „uplotła” ciężką formę przypominającą fartuszek przekształcony w zbroję. Takiej samej metody użyła do zrobienia kolczugowych szarf (*Miss Worker*, *Miss Best Worker*, *Miss Home Worker*), które, nawiązując do odznaczania przodownic pracy w krajach radzieckich i dekorowania kobiet na konkursach piękności, dotykają głęboko zakorzonego wzorca seksizmu. Wykonane kosztem

Wystawy i publikacje

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Ala Savashevich (ur. 1989 mieszka we Wrocławiu) studiowała rzeźbę w Białoruskiej Państwowej Akademii Sztuki w Mińsku oraz Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, obecnie doktorantka Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Tworzy rzeźby, instalacje i prace wideo. W swoich pracach podejmuje tematy pamięci zbiorowej i formowania tożsamości w społeczeństwach z doświadczeniem autorytaryzmu i patriarchyatu. Szczególnie interesują ją mechanizmy socjalizacji do roli kobiety w systemach rodzinnych, edukacyjnych i przez płciowy podział pracy. Przepracowując historię wyzysku i przemocy, wizualizuje także perspektywy odzyskania sprawczości, solidarności i wolności.

Joanna Sokołowska to kuratorka, autorka i redaktorka publikacji poświęconych sztuce współczesnej, w latach 2010–2021 kuratorka Muzeum Sztuki w Łodzi, obecnie wykłada w Katedrze Mediacji Sztuki Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu i pracuje nad Programem Rezydencji Artystycznych im. Konrada i Pawła Jarodzkich w Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. W swoich wystawach i tekstach poruszała takie tematy jak przyszłość pracy, siostrzeństwo, wyobraźnia ekologiczna, a także badała współczesny potencjał awangardowych utopii. Wybrane wystawy: *Odnowa. Biennale Zielona Góra 2022* (wspólnie z Martą Genderą i Bartkiem Lisem), *Praca, praca, praca (praca)*. *Céline Condorelli i Wendelien van Oudenborgh*, (wspólnie z Danielem Muzy-

wyżęonej, długotrwałej pracy obiekty wydobywają konkretny, cieleśnie odczuwalny ciężar pełnienia roli kobiety. Z drugiej strony mogą się przekształcić – jak sugeruje ich forma – z narzędzi opresji w środki ochronne lub broń.

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Podobną dynamikę skojarzeń uruchamia seria obiektów przypominających kształtem tarcze, które artystka wykonała dekoracyjną techniką intarsji słomianej. W „tarczach” połączyła militarne, maskujące wzory z wizerunkiem kwiatów. Ten „kobiecy” symbol wielu rewolucji uzyskał aktualne znaczenie w czasie powstania na Białorusi w 2020 r., kiedy na ulicę masowo wyszły kobiety z kwiatami, tworząc łańcuchy solidarności i wzywając służby do zaprzestania przemocy. Choć rewolucja została stłumiona, pokojowy protest kobiet, pokazał istnienie wielkiej, lekceważonej dotąd zbiorowej siły.

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

W międzypokoleniowej pamięci wyporności kobiet w konfrontowaniu się z ciężarem patriarchyatu, wyzysku i przemocy Ala Savashevich wydobywa potężną moc i wolę życia. Dotknęła jej w procesie performatywnej, ucieleśnionej pracy, w której traumatyczną historię przekształciła w herstorię kobiecej solidarności, samoobrony i walki.

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

czukiem), 2021, *Zjednoczona Pangea*, 2019, *Ćwiczenia w autonomii. Tamás Kaszás we współpracy z Anikó Loránt (ex-artists’ collective)*, 2016, *Wszyscy ludzie będą siostrami*, 2016, *Niewczesne historie* (wspólnie z Jarosławem Lubiakiem), 2015), *Oczy szukają głowy do zamieszkania* (wspólnie z Aleksandrą Jach, Katarzyną Słobodą, Magdaleną Ziółkowską, 2011), *Robotnicy opuszczają miejsca pracy*, 2010 (wszystkie w Muzeum Sztuki w Łodzi).

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

pracy przy tworzeniu i splataniu pierścieni. Dla artystki proces produkcji obiektów był sposobem na performatywne przepracowanie ciężaru społecznych oczekiwań, jak i walki o odrzucenie uwewnętrznionych przymusów.

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

Wystawy i publikacje w ramach projektu „Kobiety i Praca”

^[1] Silvia Federici, Poza granicami skóry. Przemysłiwanie, przekształcanie i odzyskiwanie ciała we współczesnym kapitalizmie, przeł. Joanna Bednarek. Książka i Prasa. Warszawa 2022